

J E L E N K Ö R.

11. szám.

Pest szerda február 5dikén.

1834.

Foglalat: Magyarország (ker. 's orsz. ülések; kir. választás; Kinevezések; a' pesti nemz. Casino közgyűlése hazafi áldozati 's új szabályai; kir. kam. előmozdítások; báró Brudern József 's Nyáry Ignác †). Anglia (ministeri változás iránt hírlap vélemények; O'Connell tüzelő áldomásbeszéde 's t.). Franciaország (Superbe; követházi tanácskozások jan. 17 's 18ikán; Russzia szándéka Svécziával 's a' törökkel 's a' t.) Spanyolország (ministerium-változás, ennek indítókai, módja 's célja 's több más). Törökország (az Albanioták kívánati: Ibrahim Aleppóban; a' Candioták 's török minister; dardanellai őrség; Ali terve, Yemen is Alé 's egyéb) Amerika (Brazília, az éjzakai. bank. Mexico 's Texas 's a' t.) Belgium Elegehírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsonyban a' ker. gyűlésekben készült újabb üzenet-javaslatok jan. 28ikán RRink által országos tanácskozásba vétetvén, ott ujlag helybenhagyva a' fő RRhöz küldettek ált. Az első (a' sürgető fölírásbeli) ez uttal már a' fő RR. kívánatához képest módosítást szenvedé, a' mennyiben egyik §sza kihagyatott; a' másikat maradjon kíséré által. A' fő RR. mennyiben örvendének az elsőben tett részbeni egyezésen, olly készséggel fogtak a' többi módosításhoz is, mellyek a' két táblának e' tárgybeli tökéletes egyezését eszközölhetnék. Másikra nézve a' fölírást ismétlen szükségtelennek nyilatkoztaták. Illy értelemben mentek más nap vissza az üzenetek; mikoron a' RR. elegyes ülésre hivatván meg, egy újabb kir. k. leírás olvastatott föl, melly O Fölségétől a' hozzá mult év májusa 20ikán intézett orsz. RR. fölírására válaszul érkezett le, mint itt magyar fordításban következik:

„Mi 1ső Ferencz 'sat. — Miket Kedvesség 's Hűségitek 1833beli május 20ki alázatos fölírásukban Előnkbe terjesztének, megfontolván, azokra következőket határozotuk kegyelmesen nyilatkoztatni: A' köz egészségnék gyászos, és ama' rosznál sokkal súlyosb viszontagsági miatt, mellynek mult időkben csak közelgési félelme is elég nyomossággal birt nem csak bizonyos határnakra kihirdetett országgyűléseket elhalasztani, de már összehívottakat is közép folyamatjukban több ízben félbeszakasztani, — miután pedig ezek megszűntek, kegy. tekintethe vévén Kedvesség 's Hűségiteknek, m. e. april 16ki királyi kegy. választásunkban említett, 's Hozzánk utasított alázatos fölírásukban kijelentett saját kívánságukat, minthogy így a' jelen országgyűlésnek az 1830ki 6. t. cikkben kitűzött célja előmozdítandónak látszanék, — elhalasztatván valanivel annak összehívása, ez által nem csak semmi ok sem vala szolgáltatva igazságos panasza, melly az 1569: 2ik t. czik. értelmével egyeztethető volna, sőt inkább Mi, valamint Ked. 's Hűségitek is gyakrabban hódolattal megismerék, ujdón biznysággal tanusítók, miképen az ősi alkotmány sehol se talál, miat szívünkben, erős oltalmat. Illy lélekkel viseltetvén maga az országgyűlés tartás módja iránt is, legfőbb gondink közé számoljuk, hogy miket arra nézve az 1495: 25, 1723: 7, 1899:

13 's más törvényezikkek rendelnek, azok szeplőtellenül tartassanak fen. Innen, a' miket említett kir. kegy. választásunkban intőleg előadánk, azok akéredtek királyi legfelsőbb hatalmunkból, mi szerint általuk világos legyen, hogy Mi főleg azon részeit teljesítők királyi tisztünknek, mellyek Bennünket a' törvények szigoru meg- 's épségben tartatása eszközzésére köteleznek. Mind ezt tudván, egyébiránt pedig az idézett törvényekhez erősen ragaszkodván, valamint az ország jogait épségben akarjuk föntartani, ugy saját királyi jogaink 's törvényes királyi tekintetünkől soha legkisebbit sem engedendvén leróni, Kedvesség 's Hűségiteket továbbra is kegyesen intjük, hogy a' törvényektől jelelt ösvényt követve, miután az urbéri már fölterjeszték, a' többi még hátralevő, 's kir. kegy. előterjesztésünkben és m. e. april 16ki választásunkban kimutatott munkálatok folyvásti vizsgálatival foglalkodván, mind a' dolgozásban nagyobb szorgalomra, mind az időnyerésben kinélőbb takarékoszágra, mind végre tanácskozásiban kellő mérsékletre, melly nélkül illy tetemes fontosságú ügyeket szerencsésen nem intézhetni el, ügyeljenek. Kedvesség 's Hűségitek érintett alázatos fölírásuk azon részét, mellyben az urbéri tárgyak végeztével a' törvényiek, azután adó-biztoságiak 's kereskedésiek sorra vételét, 's azoknak, mihelyt végezve lesznek, kegyelmes jóváhagyásunk alá egyenkint terjesztésit jelentik, tudomásul kegyesen fogadjuk. Mi pedig a' többieket illeti: az, hogy a' rendszeres munkálatoknál fogva hozandó törvények egymással összefüggésben legyenek 's minden elvekbéli összeütközés eltávolításék, a' különben is azok alkotásában kellő előlátási szükséges gondoskodáshoz tartozik. A' mennyiben tehát Kedvesség 's Hűségitek, imént érintett fölírásukban az illető rendszeres munkálatok bevezett pontjaira visszaléphetést, de csak azon esetre, midőn azt az országgyűlés korábbi végzésinek a' későbbiekkel összehangoztatása miatt, nyilvános és ki nem kerülhető szükség kívánná, 's így következőleg arra, mi önként is az országgyűlési szerződések természeti tulajdona, föntartani kívánták, nem ellenezzük: és Magunk szükségesnek látván, hogy mind számra olly tömérdek, mind a' közboldogság-megállapításra legtetemesb fontosságú munkálatok verseny-halmazában, az e' gyűlésen hozatandó törvényekre nézve addig történéjk egyesség, míg körülményeik fris emlékezethen vannak: kedves leend Előttünk, ha, mint eddig is a' fölterjesztés természetéhez képest gyakrabban történt, mingyárt a' fölírások 's ezekre adandó kir. kegy. választás után, a' törvényezikkek szóbeli szerkezete is megállapíthatatik. A' mennyiben mindazáltal némely tárgy, magy. kir. udv. Kanczél-

lariákkal szokott vitatkozás útján alkalmasb elvégezhetőnek látszanék, azok iránt kegyelmes érvelmünket, mint idő 's alkalom hozandja, tudatni fogjuk; úgy szintén a' többi rendszeres munkalat fölveteli sorára nézve is, melly iránt Kedv. 's Hűségitek véleményeket majdan fölterjeszteni jelenték, — midőn azok értelméről különösen értesítettünk, kegyelmes határozásunkat kiadandjuk. Végre, a' mostani országgyűlés minden költségének, mellyeket a' megyék hazi pénztárai szoktak vala viselni, az ország nemesei 's azok által, kiket a' törvény e' nevezet alatt foglal, viselése iránt Hozzánk felküldött törvényzikk-javaslatot kegyelmesen helybenhagyjuk. Egyébiránt 's a' t."

Apostoli királyunk jan. 19iki legfensőbb határozata szerint esztergomi kánonok 's apát Deresik Jánost előbb a' pesti kir. Egyetemen a' theolog. kar elnökét, szolgálati kegyes tekintetéből m. kir. tanácsnokká méltóztatott, díj-elegetés mellett kinevezni.

Ő cs. kir. Főlsége gróf Draskovich Józsefet a' bányági első határozatrendbeli volt kapitányt es. aranykulcsossá méltóztatott kinevezni.

Mélt. Festetics László gr. es. † ur tekintetben vevén Bezerédy Miklós pápai plebánus és esperes urnak, úgy is, mint valóban buzgó 's példás egyházi férjnek, úgy is, mint ki a' polgári köz dolgokban ritka ügyességgel 's belátással bírván a' megyei gyűléseken kitűnő ékesszólással szokta a' Király és Haza jussait 's a' szegény adózó nép ügyét pártolni, sokféle érdemeit: ötél habóti apáttá 's keszthelyi plebánussá nevezé ki. M. K.

Nemzeti Casino.

A' Nemzeti Casino téli közgyűlése az alapszabályok szerint e' f. eszt. január utolsó vasárnapján, azaz 26 és 27ikén ment végbe, m. Károly Miklós fő törvényszéki bíró előlkéte alatt. Jelen volt 71. részvényes. Választással kezdődvén a' gyűlés, miután a' 34 választottsági tag, 's ezek közt 3 igazgató 's egy jegyző neveit magokban foglaló választó levelkek öszveszedettek, a' szavazati többség kitudása végett egy 3. tagból álló küldöttség neveztetett ki, mellynek a' következő nap folytatva tartott gyűlésben tett jelentése szerint a' szavazatok többségével Igazgatókka: Keglevich László gróf, Pregardt János és Széchenyi István gróf; — választottsági tagokká: Andrásy Ignác, Bajzath József, Bánffy Pál báró, Benyovszky Péter, Czizler Antal, Dassewffy Aurél gróf, Fáy András, Fekete Ferencz gróf, Festetics Vincze gróf, Földváry Antal, Földváry Lajos, Hanzély Márton, Heinrich János, Jeszenszky Ignác, Jósika Miklós báró, Laczkovics József, Lissóvenyi László, Lónyai János, Majerffy Ferencz, Marczibányi Márton, Orczy György báró, Ráday Gedeon gróf, Sartory János, Sermage Diénes gróf, Szapáry József, Szatthmáry József, Szirmay Ádám, Teleki Sámuel gróf, Uzovics János, Vizelety Mihály; — és Jegyzőnek Igaz Dániel vá-

lasztattak. — Ezek után az igazgatók közül kirendelő (assignans) igazgatónak Pregardt János, mint ki allandóul Pesten tartózkodik, kéretett meg. — A' gyűlekezett 1834re az intézet könyvtárának gyarapítására 's rendbeszedésére ismét 1000 pengő forintot; — a' Casinóban hetenként tartandó hangászi előadásra évi 400 pengő forintot határozott, melly utolsó tárgynak részletesebb eintéztetése a' választottságra bízott. — A' budai magyar játékszin előmozdítására 1834re 400 pengő forint; — Pest városa valamely köz helyén Heinrich János kapitány ur felügyelése alatt furatandó artézi kutra, mellyre már több egyes aláírás is gyűlt, havonként 50 pengő forint ajánlatott a' társaság részéről. — A' törvények 's rendeletekben következő részint hozzáadások részint változtatások tétettek: — a) „A' ki az aláirt esztendőket kitölti, 's mind azon esztendők alatt részvényeit hiba nélkül lefizette, 's akkor megszűn tag lenni, de ismét későbbben részvényesnek választatik, az időközbeli esztendők részvényeit nem tartozik lefizetni.“ — b) „Ha valaki időközben a' magaviselet azon elvei ellen vétkenék, mellyek mellett ezen társaság tagjává a' 2ik alaptörvény — (Ez így szól: A' Casino részvényesinek becsületes, nemes magaviseletű férfiaknak kell lenni.) — szerint felvétetett, 's e' miatt kirekesztetés iránt a' közgyűlésnél indítvány tétetnék, melly indítványt legalább 30 részvényesnek kell aláírni, 's a' közgyűlés jelenlévő tagjainak ezen egy esetben $\frac{2}{3}$ részre határozott szótöbbségével kirekesztetnék, ezen társaság tagja többé nem lehet. A' vádoló 30 tag közt azonban a' szavazatok számlálásakor csak a' jelenlévők szavazati fognak számíttatni, 's ilyen indítvány csak azon esetben vétethetik tanácskozás alá, ha a' vádoló 30 tagot ide nem számlálván, még 60 tag van jelen a' közgyűlésben.“ — c) „Vendéget akármely részvényes 8 napra bévezethet, — azontul az igazgató ad neki belépti-jegyet a' választottsági gyűlésig, ez pedig a' közgyűlésig. Mire nézve a' vendégek neveit fel kell mindenkor mind a' választottsági, mind a' közülésben olvasni.“

A' gyűlés egyéb határozati a' nem sokára megjelent 1834iki Casinokönyvben lesznek, Alkotó törvények, — Rendeletek, — és Tudatvalók címűi alatt láthatók, — valamint a' pénztár állapotja ott 's a' jelenkorban is elő fog folytatólag terjesztetni. Kült Pesten jan. 30ikán 1834ben.

Pregardt János igazgató
Ő cs. kir. Főlsége Pestre Kir. sóinspectorrá Fodor István ezelőtt Debreczenben volt kir. sóinspectorát nevezte ki. A' ragymélt. m. kir. udv. Kamara ezelőtt Nagybányán volt sóárnok Gáspárdy Jánost egri sóárnokká; Sóváron volt főtisztii irnok Ribáry Bertalant tárkányi sóárnokká; Kanizsán ellenörködött sómázsameszter Sörényi Jánost Eszékre sótisztiségi ellenörre; szatmári sómázsameszter Lieb Mihályt tárkányi ell. mázsameszterre; nagybányai sómázsameszter Szabó Károlyt elhonoráni ell. mázsameszterre; temesvári sópajtőr Fleischhaker Károlyt ugyanott helyben sómázsássá; domolki sótisztiségi gyakor-

nok Neumann Antalt körmendi sópajtaórré; egri sómázsás Begovcsevics Ignácot nagybányai mázsamesterré nevezé ki. — Szalay Antalnak aradi kir. kam. fiskálisságra történt áthelyeztetésével a' Szigeten megürült kir. k. ügyészségre Paulikovics János eddig Huszt és Tisza-Ujlakon volt k. k. ügyész alkalmaztatván, helyébe Huszt és Tisza-Ujlakra kir. kam. ügyésszé Bornemisza Antal Bereg vmegyének első tiszti alügyésze neveztetett ki.

Báró Brudern József es. aranykulesos ur Pesten e' f. hón. Isőjén reggel, három hónap sulyos betegség után életének 60ikában kimult. Szükségtelen mondanunk kit veszténk benne, eléggé beszélük ezt tettei, eléggé azok kik nemes törekvéseit közelebbről ismerék. Nemzeti gazdasági szorgalmunkban, ha itt ott célirányosb haladást tapasztalunk, ő volt a' mátra-tiszai környéken első, ki azt indulóba hozta, kinek e' részbeni előhaladást célzó intézetei tükör 's élesztő példa gyanánt szolgálhattak. Jártas miveltsege 's nagy tűzü vállalatnál fogva, mit a' fürge külföldi ész gazdaságosbna gondolt ki, ő itthon az alkalmazhatóbbakat gyakorlatba hozta. Sok, igen sok sikerült; legalább eszméltetőleg, szétágazó törekvései után; 's ha talán itt ott a' teoriák szövevénye, földvegyület, égöv, vagy egyéb mostohaság csalékonyul játszá is meg, fönmaradt a' nagy közönségre a' más költségin tanulási haszon. Végintézete hagyományos alapítványai megörökítik nevét Hazánk 's mivelődésünk évkönyveiben. Tetemei Gyöngyös-Tarjányba vitettek örök nyugalomra. Áldás-sék emléke! — Szinte a' fenemlített napon egy pár napi gyöngékedés után hunyt el Nyáry Ignác táblabíró is, tetemes birtoka 's vagyonának olly józan bálványzója volt az elpihent szendergő, hogy abból némelly keletkező részvényes intézetink gyarapítására örömezt áldozott..

A N G L I A.

A' Globe nem rég megjelent kisded munkát ajánl ezen czímmel: „Az unio felbontása Irlanddal, tetteges viszonyban tekintve“ mint azon következések jeles előadását, melyeket az unio-felbontás szólni fogna. „Irlandnak, úgy mond a' kisded munka, csak 18 évig volt faggellen törvényhozása is zendülésre vezetett, melly a' statust veszélyezé; Anglia ellenségei pedig Irlandot választották, mint legsérthetőbb megtámadáspontot, berohanásra. 1783ban I. North azt mondá, hogy Anglia 's Irland politikai hatalomra nézve olly állást vett egymáshoz, mint két ideges neu-

zet. Megjegyzí továbbá: Angliában a' koronaöröklés azon elven alapul, hogy a' korona egyedül protestansra menjen által; 's megtörténhetnék, hogy olly törvényhozó testnél, mellynek többségét katolikus választja, első cselekvény lenne, ez elvet megváltoztatni. — Telvék az angol torylapok azon hírekkel, hogy a' ministeriumban némelly kül politikát illető kérdések iránt zavar vagyon. — A' Morning Post onnan, hogy gr. Grey Brightonba rándult a' királyhoz, 's következő napon a' ministerium szakadatlanul együtt volt, azt hozza ki: gr. Grey 17ikén elbocsáttatását nyujtotta be. A' Standard azt mondja: gr. Grey visszalépni ohajt, ha vője, lord Durham lesz utódja (successora), minek a' többi minster ellenmondott. Az Albion így: bizonyosnak látszik, hogy a' Whigkabinet zavarban forog, mult éjjel három izben küldé a' gróf a' sajtó hatalmas fejéhez a' Timeshoz. A' ministerek, a' Times vallomása szerint is, nem egyértelműek. A' meg hasonlás pontjai azon helyek a' trónbeszédben, mellyel a' jövő parlamentet akarják megnyitni, 's mellyek Portugáliát 's Russziát illetik. Azonban van okunk hinni, hogy gr. Grey nem mondott le, 's hogy a' ministerek akkor is mindnyájan megmaradni reménylenek, ha a' parlament összeülend. Készeknek nyilatkoznak önvédelmőkre is az oppositiónak minden indítványi ellen a' külső politika iránt. Igaz, Grey 's Palmerston lordok fenyegetőztek kilépni, ha csak sereg nem küldetik Portugáliába; de szokásuk szerint mindketten engedtek. A' Times pedig így szól: Azon hirt, hogy a' ministerium eloszlik, 's gr. Grey lemondott a' Conservatívek a' hiszékenység (könnyenhivés) képtelenségivel terjesztgették. Nem akarjuk tagadni, hogy kérdések nem fordulnának elő, mellyek iránt némelly minster különböző véleményü, valamint ollyak is, mellyek „egyhangu acclamatióval“ nem fognak eldöntetni; de azért nincs férfigyülekezet, mellyben a' tanácskozások több kölesönös bizodalommal és szívesseggel folynának. A' nemzet szemei a' ministerekre függesztvék. Anglia azt várja: tegyék kötelességöket. Jelszavok bár ez lenne: Tégy jót, 's ne félj senkitől. A' ministerialis Globe csak azt mondja: Tory-társink szinte azon nevetéséges szükségbe iktatnak bennünket, hogy állításaitól illy világos dologban alaptalanoknak mondjuk. — A' Courier végre így: Már százszor kiállították tory-társink a' ministerium feloszlasát. Már királyunk nem látja ministereit e-

gyébkor, csak midőn beigtatja, vagy elbocsátja őket? Tory-társink alig tudnának örömben hova lenni, ha a' király kevesbé örömet, 's gyakran fogadná őket. Portugáliába sereg nem megyen. Russzia jövendő viselete pedig felmenti Angliát minden készülettől elene. Ha tory-társink azt állítják, hogy Russzia előtt fejet hajtottunk, csak tudatlanságukat árulják el. — Lord viscount Keith admiral gutaütésben megholt. — Bizonyos francia don Carlos szolgálatjában Angliába jött, ura számára, ha lehet, ember-, pénz- 's hadszerben azoktól segédelmet nyerni mind Angliában, mind Franciaországban, kik a' despotismus ügyét gyámolni, vagy a' félszigeetet polgárháboruban ohajtják tartani. Minden oda mutat, hogy Portugáliában a' Migueliták, Spanyolországban a' Carlosisták egymáshoz szító közös érdekű pártnak tekintik magokat a' kényuraság fentartására. A' Standard állítja, hogy a' francia 's angol tengerszoros különféle réveiben közel 500 hajót tartóztatott fel a' mostoha idő 8. 9. sőt 13 hétig is. — 1833-ban 103 ezer ember költözött ki Angliából, 's nagyobb része angol gyarmatokba, Canadába, Ujdélvaesbe 's a' t. — L. Althorpnál kabinetű ebéd volt, melly reggeli két óráig tartott. Mondják, lord Melbourne lemondott belügyi statutitoknok helyébe Richmond hg, vagy Stanley fog következni. — A' Globe f. hón. 17. következő nyilatkozást foglal: Ellenmondunk azon alaptalan híreknek, mellyeket a' torylapok terjesztének, mintha bizonyos szempontban tartandó politika iránt a' ministerium meghasonlott volna. — Granville halála után az oxfordi tudom. egyetem kancellárjává nem Peel, hanem Wellington hg. lón. — Dublinban O'Connell bizonyos jótékony intézet alapításnapján újra tüzelő beszédet tartott a' néphez. Áldomás poharát az unio-felbontásra ürité. „Még vagyok, ugy mond, győződve, hogy minden jogos ember az unio-felbontást ohajtja. Senkit sem találtam, ki nem hinné, hogy az Irlandra nézve igen hasznos lenne, de olyat eleget, ki ezen változásnál veszélytől ijedez. (tetszés). Azonban az emancipatio előtt is illy retteget uralkodott, ugy félték a' parliament-reformtól is, előtte. Mind a' kettő veszély nélkül megtörtént (tetszés). Így lesz az unio-felbontással is. Az unio gyümölcseit ujjab időkben a' kénybillben tapasztalhattuk (tetszés). Reformált brit parliament tolá azt ránk. A' Courier, 's némelly-más angol hirlapok el akarnák velünk hitetni, hogy a' katolikusok emancipatióját e-

gyedül az uniónak köszönhetjük. Micsoda? 29 éves harcunkat az emancipatio végett csak az uniónak köszönhetjük. Az unio tartóztatá azt vissza. Előbb zendülést támasztottak, hogy az uniot keresztül vigyék, 's az emancipatiót meggátolják. 1794ben az irlandi protest. parliament mindent megadott, 's három év mulva a' katolikusokat felszabadította volna, a' britt parliament 29 évig kényszerített e' miatt harcolni. Irlandnak az unióból semmi haszna; — vagy mit tett Anglia az unio óta Irland javára? Mellyik kereskedéságot védte vagy emelte? A' földművelést ébresztette é? Belső czivódásinkat megszüntette é? — Nem hiszem, mert azokat még folyvást élesztí. — Azt vetik szemünkre, hogy a' parliament az unio óta 12 millió font sterlinget szavazott Irlandnak. De ki pénze volt az? saját magunké. (tetszés). — A' Courier azzal vigasztal, függőség örökségünk, 's valóban függélem volna örökségünk? Én tagadom. Az irlandi nemzet független volt, még mielőtt születtem, miért nem lehet ismét azzá. Én az unio alá soha sem vettem magamat; minden törvényes módon harcolni fogok felbontatásáért. (tetszés). Irlandnak szabad oltárokat szerzettünk, most kérdés: koldus tartománya maradjon é Angliának? vagy független ország? (tetszés). Mig nyelvem 's testeröm lesz, oda fogok dolgozni, hogy Irland a' nemzetek sorába jöjön. Anglia 8,300,000 lelket számlált, midőn az uniot keresztül vitte, 's nyolcz éves véres háborut viselt egész Európa ellen. Most Irlandnak is nyolcz millió lakosa van. Nyomoru, és szabad férfi nevére méltatlan, ki honja alacsonyítottását eltűri. Megvetéssel pillantok azokra, kik irlandiaknak nevezik magokat, 's Irland szolgaságában még is megegyeznek; 's most áldomásom: Az unio felbontatása“. — (lármásetszés). — A' kinestár lordsága azon 20 ezer font sterl. használása felől, mellyeket a' parliament a' magányosok adakozási mellé, kiseded vagy szegény iskolák állittatásukra szánt, némi helyes rendeléseket tön t. i.: hogy több folyamodó közül nagyobb városokra legyen inkább tekintet, hol az iskola-állitás szükségesb. Továbbá, hogy kik az említett pénzalapból segédelmet kapnak, tartozzanak a' kormánynak az iskola állapotjáról, a' növendékek számáról számot adni 's a' t.

FRANCZIA ORSZÁG.

A' journal d. Debats állítja, hogy a' kormány telegraphon vette Superbe liniahajó elsüllyedte hírét. A' hajót iszonyu szélvész szir-

tekh
A' k
vasl
sokk
ur a
keze
ném
gyel
czia
Dup
pedi
mind
a' L
dés
lon-
intet
lasz
vag
nére
hasz
ja h
a' k
tig
ged
nyu
lens
nus
tént
bak
bizt
ülés
a' p
gye
Del
t a
la t
ban
ritv
váb
ház
tott
nik
neh
elő
szá
dés
bes
juk
nel
ket
der
ja.
ban
res
Su

tekhez sújtá a' szigettengeren (archipelagus). — A' követház jan. 17ki ülésében Parant ur javaslatára a' majoratusok iránt a' tett változtatásokkal (268 > 29) elfogadtatott. Ezután Petou ur azt kívánta: adassék a' kamarának következő napon tudósítás azon kérelemlről, melyet némely havrei lakosok az ott kiszállott Lengyelek iránt nyújtottak be, hogy azok Franciaországban maradhassanak. Az indítványt Dupin 's Fulchiron ostromlák, Odillon-Barrot pedig támogatá. Mire a' külügyek ministere mindnyájok bámultára oda nyilatkozott: maga a' Lengyelek érdeke megkívánja, hogy a' kérdésbeli kérelemlről ne tétetnék tudósítás. Odillon-Barrot felvilágosítást ohajtván, noha Thiers intett a' miniszternek, ez még is következő választ adott. „A' Lengyelek, kikről itt szó vagyon, a' fenálló egészségi rendeletek ellenére léptek Franciaország földére. Saját hasznuk kívánja tehát, hogy a' kiszállás módja hallgattassék el. Megjegyzi azonban, hogy a' kormány e' Lengyeleknek további rendeltig 8—10 napig a' Havreban mulatást megengedé. E' nyilatkozásra Odillon-Barrot megnyugott. — Lyoni hirlapok jan. 12. rendtelenségeket említenek, melyek ott republikanus röpkeirományok nyilvános árultokkor történtek. A' következő napokra még nagyobbaktól tartottak. E' buzongás alatt egy csendbízós keményen megszéhhedt. — A' követház ülésében jan. 18. kifejté indítványát Devaux a' polgári halál eltörlesztése iránt. A' kamara gyenge szó-többséggel vizsgálat alá véteti. Delessert indítványt tesz a' karék-pénztárok (Sparcassen) haladéktalan felállításokról Franciaország minden városában, hol azok most csak nagy városokra szorítvák. A' kamara egyhangulag elfogadja. Továbbá Beuchot-t választá 172 szavazattal a' ház könyvtárnokává, Decaux-nak 131 szó jutott. A' Revue des deux mondes politikai kronikájában olvashatni: Most tudni már, miért neheztel a' svéd udvar a' francziára. Russzia előre tevén fel háborut Angol vagy Francziországgal, v. együtt mindkettővel, török szerződése által biztosítá magát minden hajósereg beszállása ellen a' fekete tengerbe. Már tudjuk, hogy e' szerződésben egy czikk a' dardanellák védelmét oroszokra bizta, 's a' törököket a' konstantinápolyi tengerszorosnak minden hatalom hadhajóji elől elzáratására szorítja. Miklós czár délről Odessa felől bátorságban, a' balti tengeren is hasonló bátorságot keresse Kronstadt 's Pétervár felől. — Am de a' Sund-szorosnak Svéczia szintugy ura, mint a'

török a' dardanelláknak. Mig tehát Russzia egyik kezét Mahmudra tevé, másikat Károly János (svéd) királyra kelle nyújtania. Mondják: Russzia és Svéczia közt a' már fenálló szövetség megújított 's erősített, melly egyezés első feltételei közzé tartozik, hogy azon barátságos viszonyok, melyek Svécziát 's Franciaországot a' vestphali béke óta egy bekapcsolták, megszűnjenek. — A' National bizonyosnak gondolja; hogy a' politikai röpkeirományok nyilvános kiáltói (colporteur, Marktschreier) megjelenése Lyon, Rouen 's Dijonban, a' ministeriumot a' régen hirdott törvényterv előterjesztésére határoza. —

SPANYOLORSZÁG.

Telegraphi hir Bayonnebol jan. 20ikáról (a' Moniteurben): „A' spanyol udvari franczia követ a' külügyi miniszter urhoz. A' spanyol ministerium ezennel részben megváltozott; Zea urat Martinez de la Rosa, 's az igazság-minisztert Gareli ur váltotta föl. Tengeri miniszterre Vasques Figueroa, finanszi-miniszterre pedig ideiglen Arnalde ur (mások szerint Arnao) neveztetett ki. A' többiek (Burgos és Zarco) meghagyattak.“ — E' fontos változást megelőzőtt történeteket, Madritból jan. 12ikéről indult hírek után így közli a' Messenger: Jan. 10ikén a' fővárosban egy carlista összeesküvés fődözteték föl, melynek egyenes czélzata volt még az nap estve a' királynét 's annak két leányát megölni. Az összeesküttek épen ez ügy iránti tanácskozáson kapattak 's így minden kitudatott. Két statustanácsnok, kiknek egyikeül Azarez ur említtetik, két főpap 's harmadik egy abbé, és 13 dzsidabárdos van elfogva, mint a' csiny fő részesei; mondják, egy rejtek-lépcsőn volt szándékuk éjjel a' királyné szobájába jutni 's gyilkoló föltételüket végrehajtani. A' városban iszonyu a' zavar és forrongás. Llauder másod izbeli előterjesztését Sanz ezredes egyenesen a' hadminiszterhöz vivé, ki azt, a' nélkül, hogy előbb felöle a' fölséget értesíténé, tüstént a' kormánytanács 's ministerium tagjaival nyilván közlötte. Más uton, maga Llauder is megküldé másolatban a' nyilatkozást minden tartomány főkapitányának 's a' kormánytanácsnak, minek következtése az lön, hogy Zea urnak illyesekben követni szokott taktikája, az elsimitás v. elfojtás, eleve gátolva lön. Svalóban alig telt bele valami idő, midőn gener. Quesadatol is hason tartalmu 's követelésü nyilatkozás érkezett a' kormányhoz; 's melléte azt is mondják, hogy a' general Vallabolidból Logronjoba ment, gener.

Valdest 's a' seregek többi vezéreit a' dolog kivételében együtt-munkálásra birni. Valenciából San-Martin részéről, 's még más két tartománybul Morillo és Espeleta főkapitányoktul a' nyilatkozás már szinte utban volt a' kormányhoz. E' közben Zea Burgos urat akará minden uton módon a' ministeriumból kimozdítani, imez ismét és Zarco ur Zeát, mi, mint a' következés mutatja, meg is történt. A' francia kormány, mint mondják, átlátván a' lehetetlenséget, hogy Zea tovább is megmaradjon, pártolásáról önkényleg lemondott. A' finantz-osztálynál már különben is régtől fogva nagy meghasonlás uralkodott. Perez ur, az új kincstári igazgató, hogy a' decemberi status-költségeket fődözhesse, inkább saját vagyona nagy részét kölcsönzé oda, mintsem idegen kölcsön-vállalásra egyezését adná. Gargollo urat Burgos castiliali ezimel vagy helyette nagykereszttel kínálta meg, csakhogy külső kölcsöntül ne vonakodjék. Azonban most a' dolgok egészen más szint fognak öltetni. — A' Journal du Commerce következőleg itél az új ministerválasztás fölött: A' félsziget ügyében egy új tetemes lépés történt: Zea 's jobbára minden társa a' ministeriumból elutasított, 's az új tagok a' liberális és mérsékes constitutionalis pártból választattak. Martinez de la Rosa ur egyik az 1820iki revolutionalis cortes leghatalmasb tagjai közül, viszi a' ministerium elnökségét; Gareli az új igazság-minister szinte akkori cortes-követ, 's a' megholt király végrendeletéből tagja a' föllállott kormánytanácsnak; Vasquez Figueroa tengeriminsterről keveset tudunk, az ő hivatala Spanyolország mostani körülményiben legesekélyebb fontosságú; Arnao az új finantz-minister nagy hirben áll mint jogtudós, egyébiránt politikája a' Burgoséval egyező. Bocsánat-hirdetés, tágasb sajtószabadság, finantzügyi változtatás, 's előkészületi rendszabások a' cortes egybehívására, úgy látszik kerülhetlenül legelső munka-tárgyai lesznek a' megírott ministeriumnak vagy is a' mozgás-párti kormánynak, melly a' volt status quo-párti kormányt anyi gát után is hatalmas lón megigázni.

Burgosbul jan. 13diki levelek jelentik, hogy oda az nap gen. Quesada várattott, ki mintegy 4—5000 főnyi sereget fogna e' vidékben egybe vonni, 's vele a' tartomány carlosistáit üldözni. A' general mielőtt Vallobolidbol kiindult, Espijo fala papját d. Lorenzo Martinezt, kire küldt, hogy a' carlosista nagy juntának tagja, a' város térén (piaczán)

nyilvánosan lövette agyon. A' többi papság eleget esedezők, fenyegetődözött, protestált, mind híjában, nem juta kegyelem. Hasonlón járt Vitoriaiban egy ifju kereskedő, kiért apja 30,000 fr. váltásághérrel kínálkozott, de hasztalan. Llauder nyilatkozását a' királyné január 2ikán kapta, 's tartván tőle, hogy Quesada is nem sokára hasonlót fogna küldeni, őt megelőzőleg grófi czimzettel kívánta lemelizni; azonban a' general küldött nyilatkozást, még lármásabbat mint barátja. Benne többi közt az új jutalmat is armánynak (ravasz eselnek) nevezé, mellyel ellenségi őt törekvésiben gátlani ohajtanák. „Törvény kell nekünk, úgy mond, de nem mellyet önkény és szeszély határoz, hanem nép és fejdelem hoz, mellyek népek és királyok kölcsönös jogait határozzák, 's az ország jóllétét biztosítják. Az országban csak két párt van, Carlosé és Izabelláé; egyik melly despotismust véd 's annak bitor visszaéléseit, másik melly garantiákat (biztosítékokat) kíván az erőszak csapongási ellen és polgári jogok egyenlőségét. Mi ezekhez tartozunk 's ezt sürgetjük.“ Cataloniában ekkor kettős tüzzel rendezék 's fegyverzék a' polgári katonaságot, 's rendelés adatott ki 50,000 fegyver 's ruha-nemű beszerzésére. Sanz ezredest Madritból Cataloniába visszatértében a' nép mindenütt örömelejenekkel fogadá 's kíséré. D. Carlos Merinóval 's a' leoni püspökkel folyvást Villarealban tartózkodott.

TÖRÖKORSZÁG.

A' Times szerint Stambulban rendkívül fenakadtak azon híren, hogy Albania valamennyi nevezetes férfija kérelmet nyújtott a' divánhoz, alkotmány-kívánólag. Elbeszélvéa mennyit voltak kénytelenek a' porta basájítól szenvedni, elszántaknak mondják magokat, ily kegyetlenséget többé nem szívelni. E' végre a' tartomány nevezetesb várasai és falui képviselőjiből egyesületet képeztek, 's egyetértőleg a' következőket határozták: 1) hogy a' tartomány igazgatása ezentül mindig csak azokra legyen bízva, kiket ez egyesület választand; 2) azon javak, mellyeket Ali basa erőszakosan kiesikart, törvényes tulajdonosaik v. örökösiknek adassanak vissza; 3) a' szultán katonáji az országból kitakarodjanak, az erősségek pedig és végvárok benszüköttekre bízassanak. Feitevén, hogy a' porta ezen föltételeket teljesíti, készek törvényes utroknak, (a' szultánnak) esztendei adót fizetni, mellyet jónak fog találni; ha pedig gonosz tanácsnokok arra birnák (a' szultánt) hogy fülcit ké-

relmök előtt bedugja, az erőt erővel fogják visszaverni, 's fegyvereiket addig nem teszik le, míglen természetes és törvényes jogaikat ki nem víják. Nehéz lenne megmondani, milly ösvényre fog a' szultán térni. — Aleppoi levelek hírlik, hogy Ibrahim basa Aleppóba lépett sergeivel, hol 1000 cabert kívánt új ezredéhez, 's fiakat az előkelő házakból tiszteknek v. inkább kezeseknek. Minthogy a' fiatalság nagy része széllyelfutott, éjjel megroháná Ibrahim a' váraslakosokat, 's dühös vérengzést követett el, 's mivel a' város a' kívánt számot ki nem állíthatá, 5000 erszény serezpénzt vala kénytelen fizetni.

A' Times stambuli levél után decemb. 17. mondja: A' candioták küldöttsége itt 12. érkezett meg, a' sziget legnevesb lakosai által aláírt kérelmet nyújtván a' portához, melyben Ali kegyetlen uralkodása ellen panaszt tesznek, 's a' porta közbenjárását esdeklík. A' török minister e' kérelem másolatját az angol, francia 's orosz követekkel közlé, azon megkereséssel, hogy mivel kormányuk a' sziget lakosinak az aegyptusi basa jelen igazgatása alatt szabad 's megsérthetlen lételt biztosítottak, a' dolgot megvizsgáltatván, ha a' folyamadók sérelme valónak találtatnék, Ali előtt köteles előterjesztéseket tennének olly rendszer ellen, melly a' sziget mulhatlan romlását huzhatná maga után — A' Porta bizonyossá tevé a' ezárt, hogy az angol 's francia kormányok óvásaik daczára is kész kötelezéseit teljesíteni. 'S azonnal parancs ment a' dardanellák védelmére: 7000 ember Nikomedia mellől a' várak felé indult el, mellyek őrsége ezek jövetelével 20,000-re megyen. — Azon híren, hogy a' francia 's angol hajósergehez Voulánál erősítések érkeztek, a' törökök igen megörültek, csak hogy boszankodnak a' hasztalan alkudozásokon, midőn elhatározatlan kellene fellépni. — Az angoloknak kevés heesők van a' diván előtt most. Persiában járvány mirigy dühösködik. — Smyrnából novemb. 25. a' Times írja: Hiszik, hogy Mehmed Ali birtoknagyobbítási tervét e' pillanatban elhalasztá: mivel a' portával 16 millió piaster (160 ezer f. st.) fizetésben megegyezett. A' ravasz helytartó nem Törökországra vágy, hanem csak azt várja, hogy Russzia azt magához hódítsa, 's az által Aegyptus függetlenségét 's fölségét Europa megismérje. Fontos kérdés marad politikusra nézve: ha valljon a' régi török birodalom két országra, (aegyptusi 's török királyságra) oszlása mindkettőre nézve nem volna éüdvös? — Görögor-

szágból írják: a' kormány a' mindenszinü elegendetlenek elfogatásában sok erőt fejté ki. Az összeesküttek elfogatása nagy titokban ment véghez. Otto király, mint mondják, míg Athenében alkalmasb hely kézzittetik számára, a' Malcolmtól épített házban fog lakni 3 ang. mérföldre a' várostól. A' kormány egyéb rendszabási közt veszteglési intézetet (quarantaine) is állította mindazon hajókra nézve, mellyek Törökországból jönnek, hogy a' görög hajók minden európai révbe befuthassanak. Hírlík, hogy a' törökök Samosba fegyveres erőt ügyekeznék küldeni. — Yemen tartomány Ali birtokába jutott. A' basa előre gondoskodott, hogy a' drágaságnak, 's egyéb rossz következeseknek, mellyektől a' Nil árjának elmaradta miatt féltek, elejét vegye. Cairobán volt, 's a' gabona kivitelét megtiltotta. Ibrahim basa Syriában utakat, 's csatornákat vonat, 's gyárokat emel Aegyptus termékei feldolgozására. — A' smyrnai ujság beszéli, hogy a' konstantinápolyi patriarcha, ki a' Görögországban felállított egyházi zsinat (Synode) ellen emlékirást akart kibocsátani, e' feltételtől, mint okos ember, elállott, reméllvén, hogy azon szakadás, melly Görögországban a' keleti egyházat fenyegeti, önmagától megszünend.

A M E R I K A.

Rioi hírek szerint nov. 13ról. Soha olly tükasztó szárazság nem vala látható, mint most Braziliában, hét hónap óta alig lehete 10 teljes esőnapot számlálni; a' vízforrások szembetünőleg elapadtak. Egy akó jó víz 240 reis. A' bab 's tengeri ugy elfomnyadt, hogy egy zsák bab, mi pedig a' néger fő ételé, 12,000 reis (14 tallér peng.). Esztendőre bizonyosan nem fogunk félannyi kávét kivinni mint tavaly, holott 550,000 zsákkal, vagy is 88 millió fontot szá lítottunk ki. A' levegő sűrű, a' hőmérő 28. R. lépesőt mutat árnyékban. Buenosayresből rossz hírek szárnyalnak.

Ujyorki levelek a' nyilvános pénzek visszaadatását a' nemzeti banknál mindakét kamara szavazata által hihetőnek mondják. A' bank szándéka kiváltsága kérelmével 1835iki decemberig az új kongressz összejöveteléig várakozni. Rio - Janeiroi levelek szerint elegendetlenség mutatkozott a' népben a' rézpénz miatt. A' nagy szárazság nem csak a' kávénak, hanem a' czukornak is igen ártott.

Veracruzából nov. 5. írják: A' mexicói kongresszre 's előljárásságra nézve igen fontos ügy az éjszakamerikai egyesült birodalommal Texas tartomány iránt megkezdett alku. Éj-

szaki óriás szomszédunk mind kevesbé látszik ohajtását titkolni egész Éjszakamerikára terjesztteni szándékozó általános uralkodása iránt. Így tudta egymás után Louisianát, és a spanyol Floridát megszerzeni, most pedig az iparosoknak különféle örvek alatt eszközlött földeserék általi eltoltatásukkal az ország belsőjében a' terjedt, 's gazdag Missouri vidéket megnyerni, — 's nem hallottuk e' Canada iránt szerény ohajtását? Most hatalmas kezét a' mexikói Texasra is nyújtogatja. E' szép tartomány, — az egyetlen, mellynek hajózható folyami vagynak, 's mi által a' 160 millió (holdnyi) igen termékeny föld értéke jövendőben még inkább növekedni fog, — a' mexicói alkotmánynak köszöni azt is, hogy benne rabszolgaság nem üzetik. Epen azért alkalmatlan ez a' szomszéd Louisiana tartománynak. Tartván t. i. nehogy saját rabszolgáji oda mint menedékhelyre huzódjanak, az egyesülethez akarják azt csatlani. Mondják: Jakson fel van hatalmazva a' mexicói kormánynak 10 millió pesót adni zálogra, mi természetesen Texas lenne. Így akarják Mexicót elaltatni. De nehezen sül el a' dolog, mivel e' tárgy sokkal népszerűlebb (impopulár) hogy sem az elnök (a' mexicói), vagy a' kongressz is rá merne állani. — Ha tehát az éjszakamerikai státusok Texast ohajtják, a' hódítás gyűlölségét kell magokra vállalniok; végre azonban ettől sem fognak irtozni, mert mint mindenütt, ugy itt is azt fogják tenni, a' mit érdekek kíván. — Éjszakamerikai lapok az alabamai aranyvidéket igen fényesen írják le. Az alabamai aranyvidék ugyan is 40 ang. m. széles, 's aranya 23½ karat finomságu. — Santanna gen. Mexico városban tartózkodott, 's parancsokat bocsátott, a' zendítő párt főjei száműzetésökre. —

B E L G I U M.

Lüttichben a' helyhatósági (municipalité) választás alkalmakor nyugtalanságok mutatkoztak magában a' helyhatóság kebelében. A' választás a' szabadelmű kijelöltek részére ütött ki. — Jan. 15. a' követház a' külügyek miniszeriuma költségét vitatá folytatólag, 16kán pedig berekeszté azt, 's a' tengeri költségek vita-

tására ment által. — Az Independant szerint a' bevétel 2,500,000 frankkal több, mint a' felvetésnél gondolták; mit a' függő adósságok rövására fognak fordítani.

ELEGY HIREK.

Freiburghban Achert József ügyvéd némi kisdéd munkát irt e' czim alatt: Promemoria a' bécsi német ministeri congressushoz. Ennek első kiadásából 3000, a' másodikból 10,000 példány kelt el. Tárgyai 1) az ujságírás; 2) a' tudom. egyetemek; 3) a' nép 's népgyűlések. A' töle különböző értelműek ablakít azzonnal betördösték. — Solothurn (Schweiz) dec. 30ikán. A' lengyelség kérelemmel járult a' főhelyhez a' kantonban tovább maradásra, 's az ellene határozott rendelkezések visszavétele iránt. Eleinte nem akarák azt elfogadni, de a' lengyelek baráti az ott tartózkodó carlista menekvőkre mutattak. Az ellenkezők különösen azt gördíték elő, hogy a' kanton 5000 franczal nem szaporíthatja költségeit, minthogy az iskola-mestereknek sem képes 50 franc pótlást adni. A' kérelem tudósítás végett a' kis tanácshoz utasított. — Berliumból jan. 11ikén írják, hogy a' nyugoti tartományokban összegyűlekezett Rendek általános képviselőbehozatalát sürgeték, most azonban e' mozgások már megszűntek. — Freiburgi levelek (egyik a' karlsruhi ujságban, másik a' sváb Merkurban) Achert ügyvéd munkájáról szólnak. Imez dicséri őt, amaz igen kikel ellene, 's azt hiszi, hogy, kiket Achert megtámadott, fel sem fognak szólalni, mivel állításai helytelenségét kiki belátja. Így mindenki tudja p. o., mi ügyetlenül adja elő Achert az egyetemi jószágok igazgatását; a' bádeni néplap pedig azt mondja, hogy Achert irományából 3000 példány nem adatoit el, hanem csak széllyel küldöztetett. — Az 1835diki francia kormányköltség az 1834k it 44,591,578 fr. haladja meg, 's egyedül a' hadosztály, felet nyeli el az egész kormány-költségnek. — Haagából jan. 12. írják, hogy állítólag Londomból vett leveleknél fogvást a' külminiszeriumban nagy mozgás van, 's Bécsbe és Berlimbe fontos közlemények indítottak.

A' gabona pesti piaczi ára febr. 4 ^{iken} 1834:						P é n z k e l e t:					
poz. m. vál. gar.	legjobb	közép	c-ekély	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép		
Tisztabuza	—	103½	96	Zab	42½	41½	40	Status 5 pC. kötel.	95 7/10	Bécs 2½ pC. bankok.	55 ½
Kétszeres	90	86 2/3	—	Köles	—	—	—	" 4 pC.	85 2/3	Kam. 2½ pC. kötel.	—
Rozs	60	56	—	Köleskása	—	—	—	" 1820 ^{ki} köles.	206 1/4	Bankrészevény	1222½
A'pa	50	48 2/3	—	Kukoricza	49½	48	46 2/3	" 1821 ^{ki} "	136 2/3	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer.